Gezondheidszorg en welzijn in de huisartsenpraktijk voor mensen met een verstandelijke beperking.

Haio: Genoe Sarah , KUL
Promotor: COLLIERS Annelies , U.A.
Praktijkopleider: CASTELIJNS Francisca , De Roy Rikka , HOEKSTRA Harm , Stas Cornelia , Timmermans Daisy

Context: Personen met een verstandelijke beperking (PVB's) hebben een verhoogde en complexe zorgbehoefte. Ondanks het recht op gelijke toegang tot gezondheidszorg ervaren zij nog steeds belangrijke barrières, met een verhoogd risico op inadequate behandeling en slechtere gezondheidsuitkomsten. Tegelijkertijd voelen huisartsen zich vaak onvoldoende voorbereid om de zorgnoden van deze doelgroep op zich te nemen. Een recent rapport van het Federaal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg (KCE) benadrukt de nood aan het verbeteren van de kennis en vaardigheden van zorgverleners buiten de gehandicaptensector via gerichte opleidingen. Daarom is er nood aan beter inzicht in ervaren barrières en de zorg- en opleidingsnoden, evenals aan specifieke onderwijsinterventies. Deze studie is een pilootproject, dat deze noden vanuit het perspectief van zowel de PVB's als de huisartsen in opleiding (HAIO's) onderzoekt, en een professionele vorming, die bestaat uit een theoretische inleidingsles en een vaardigheidstraining met HAIO's en simulatiepatiënten (SIMPA's), evalueert.

Onderzoeksvraag: Vanuit standpunt PVB's en begeleider: 1) "Wat zijn de barrières en drempelverlagende factoren die volwassenen met een lichte tot matige verstandelijke beperking in Vlaanderen ervaren tijdens de consultatie bij de huisarts?", 2) "Wat zijn de ervaringen en uitdagingen voor de PVB volgens de begeleiders bij het vergezellen van mensen met een licht tot matige verstandelijke beperking bij de huisarts?" en 3) "Wat zijn de ervaringen en uitdagingen voor volwassenen met lichte tot matige verstandelijke beperking als SIMPA in de opleiding voor gezondheidsprofessionals?" Vanuit standpunt HAIO: 1) "Wat zijn de barrières en drempelverlagende factoren die HAIO's ervaren bij consultaties met PVB's en hun begeleider?" en 2) "Wat zijn de ervaringen van de HAIO's die een vaardigheidstraining met SIMPA's met een licht tot matige verstandelijke beperking hebben doorlopen?"

Methode: In dit kwalitatieve onderzoek werden semigestructureerde interviews afgenomen bij vier PVB's en hun begeleiders, zowel voor als na de vaardigheidstraining. Het eerste interview focuste zich op hun perspectief op en ervaringen in de gezondheidszorg, specifiek tijdens een consultatie bij de huisarts. Tijdens het tweede interview (na de vaardigheidstraining met de HAIO's) werd hun ervaring als SIMPA bevraagd. Voor het luik van de HAIO's werd na de vaardigheidstraining een focusgroep georganiseerd met de vier deelnemende HAIO's. Hierbij werden hun voorafgaande ervaringen met PVB's en ervaringen tijdens de training afgetoetst. De verzamelde data werd thematisch geanalyseerd.

Resultaten: Zowel HAIO's als PVB's gaven aan dat ze een tekort aan theoretische opleiding en praktijkervaring bij huisartsen ervaren. De HAIO's waren van mening dat de professionele vorming een unieke leerervaring was omdat het de realiteit benaderde, hen deed reflecteren over onbewuste communicatiepatronen en vooroordelen over PVB's kon ontkrachten. Alle deelnemers vonden dat de inclusie van PVB's als SIMPA een grote meerwaarde zou zijn binnen de opleiding geneeskunde. De begeleider heeft voor de PVB's en de HAIO's een belangrijke, ondersteunende rol tijdens een consultatie. Daarnaast is gebleken dat tijd als een belangrijke factor wordt ervaren om kwalitatieve zorg voor PVB's te kunnen verlenen. Verder werd het belang van een vaste en vertrouwde huisarts benadrukt, evenals een goede praktijkorganisatie met aandacht voor toegankelijkheid.

Conclusie: Uit ons project blijkt dat PVB’s nood hebben aan een vaste huisarts, waarmee een vertrouwensrelatie opgebouwd kan worden. Daarnaast is het belangrijk dat de huisarts de aandacht op de PVB richt en de communicatie aanpast op maat van de PVB. Verder blijkt voldoende tijd hebben tijdens een consultatie en de aanwezigheid van de begeleider van groot belang. Onze vaardigheidstraining werd door zowel de PVB’s als de HAIO’s positief onthaald. Een gelijkaardige training met PVB’s als SIMPA’s binnen de opleiding geneeskunde zou de theoretische kennis en praktische vaardigheden bij de toekomstige huisartsen kunnen verbeteren.